

Rogrog ne sākior tēet ne hō'akim ka kel'akim ne tēet rāe (Positive)

Ka tes t̄ae la soko?

timetobowelscreen.nz

Health New Zealand
Te Whatu Ora

**Te Kāwanatanga
o Aotearoa**
New Zealand Government

National
Bowel
Screening
Programme

Rogrog ne saḡior tēet ne fināe ne hō'ḡkim ka kel'ḡkim ne tēet rāe (Positive) – ka tes tāe la sok 'e 'on 'ihete'?

'Ou rogrog ne saḡior tēet ne 'ou fināe ne hō'ḡkim ka kel'ḡkim ne tēet rāe (positive) 'on fūḡaga toto saḡior ma rāe 'e 'ou tē raksa'a (fi'o). 'Äe kop ma la kokon 'e rēko rog te'is. Tēkāe te'is a'mou soksoḡ, ka iḡ tē pumuet la 'āe la noh a'hāe'ḡk ne rogrog ne saḡior tēet ne hō'ḡkim ka kel'ḡkim ne tēet rāe kat 'ḡligen ra ne 'āe pō paḡ 'e kānsa ne fināe, tēkāe te'is kop la saḡior se muḡ la a'fūmou'ḡkia. 'E av 'e 'on rerege, toto la pō la no' 'e ou tē raksa'a (fi'o) 'e rēko punā' ne kop ma la fup 'e 'ou laloag fināe (bowel polyps), ne hūn se kaḡnag 'af'af hoi'ḡk fak se haemorrhoids (piles). 'Af'af tape'i la pō se' ma la ao pot a'vavhiḡn.

Ka tes tāe la soko?

'Äe kop la kel'ḡk ma saḡior a'toton la 'inean ne tes ta 'on hūn ne toto no'om 'e 'ou tē raksa'a (fi'o). Garuet ne a'mou a'a'sok la saḡiroa 'ou fināe ta colonoscopy.

Le'et 'e kaḡarueagat ne mou se bowel screening programme 'e 'ou laloag pure'ag ta tāe la he'of se 'āea la haḡfāegag ma faḡa ta terḡnit la a'sokoa 'ou colonoscopy. 'Äe la pō la saḡio' tē se irisa 'e rēko garue te'is colonoscopy. 'Äe la pō tape' ma la haḡfāegag ma 'ou taḡ ta.

Ka tes ta garue te'is colonoscopy?

'E av ne garue te'is colonoscopy la a'soko, ta taḡkut ne naḡsit ne pot se tākāe te'is tāe la a'es'ao'ḡk ta tē sikiḡḡ maḡ mea'mea' paḡt la saḡior se laloag ma farfar ne 'ou fināe (large bowel ne colon). Tē sikiḡḡ maḡ te'is tāe la 'e is ne ta paḡip parpar het (flexible tube), ne la tem'ḡk se 'ou laloag fināe 'e 'ou fi'oga (muri). Tē sikiḡḡ maḡ te'is a'es'ao'ḡk la saḡiroa laloag ma farfar ne 'ou laloag fināe la 'inean ne ma 'on noanoat ne pefḡ'it tāe 'e 'on rerege.

Garue te'is colonoscopy la pō la saḡior la 'inean ne ma 'on punā' ne kānsa 'e 'ou laloag fināe. Kaḡnag punā' te'is polyps 'eagke'ea kānsa 'e 'on kamataga, ka la pō se' ma la fup ma

für la hele' la iā la kǎnsa 'e laloag ne fāu his. Nōnō ka la sǎkior ma rǎe ne ma 'on punā' (polyps) tǎe 'e 'ou laloag finǎe, famör garue tǎe la 'ut'ākia punā' ta la toak'ākia kǎnsa 'on la fuput 'e laloag finǎe. Punā' ne la 'ut'ākia tǎe la nā se ta laboratory la sǎkior a'toton ne kǎnsa tǎe 'e laloag punā' 'i ne 'igkǎ'.

'El se' ma la famör hif 'e te' ne famör 10 ne sur la a'sok 'e garue te'is colonoscopy 'e prokrām te'is National Bowel Screening Programme la rǎe ne iris pō 'e punā' te'is polyps.

'El se' ma la famör hif 'e te' ne famör 100 ne sur la a'sok 'e garue te'is colonoscopy 'e prokrām te'is National Bowel Screening Programme la rǎe ne iris pō 'e kǎnsa. La hāitāuag ma 'on tā 'e 'on fol (1/3) ne kǎinag kǎnsa ne sǎkior ma rǎe 'e 'amnāk te'is kat seminte fup hāhāiā ra ne forās ra.

Ka garue te'is la rū?

Famör 'e 'on rereg kal 'oaf ra se garue te'is colonoscopy ma kop ma la tǎu rū mea'mea'. Colonoscopy kat seminte a'sok ra, ka vāit tǎla nāaf se 'āea la

teak la pō la a'mosea 'āe ma ao potoa rū ne kop ma la agtāum 'e av ne colonoscopy la a'soko. La ma 'on tǎk ma nās 'e laloag rum ta 'e av ta'ag la matā'ua 'āe ma aga garue ta.

Ka 'it la a'potsusun tapen 'ita se colonoscopy?

'Āe ka seminte sur ra la a'sokoa colonoscopy, ka 'ou finǎe kop la a'taf la pō la laloag finǎe ta la pō la sǎkior a'vavhiān. Iris kop ma la far'āk se 'āea la toak 'e 'ā 'e tēla'ā 'e 'on rerege 'e terān his ne kǎ se 'ou colonoscopy. 'Āe kop la 'iom 'e ta kǎinag tǎnut la hāiasoag la a'tafan 'ou finǎe, ma tǎla rē la 'āe la fa' la' se fā'. Fas'āk tē ne mou se tēkǎe te'is tǎla pǎn ma nāaf ma 'ou pukut ne a'fūmou'ākia avat ne fāi la a'sokoa garue ta.

Ka tapen 'on roa ne avat ne gou kop la sur hašpet?

'On la a'sok ne garue te'is colonoscopy la haŋtauaŋ ma aoa' het, ka 'äe kop la noh 'e hašpet ta la aoa' he his.

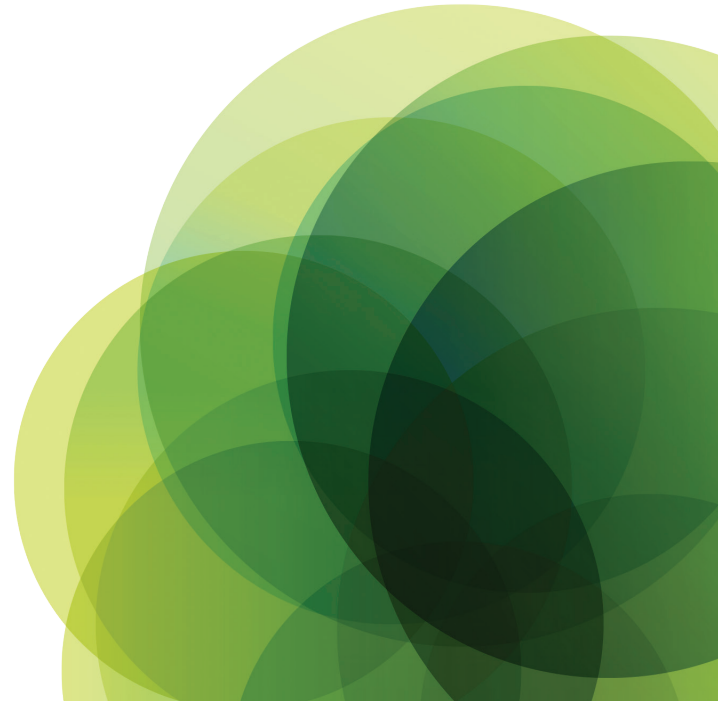
Ta našit ne taŋkut täla haŋfäegag ma 'äea ka 'ou colonoscopy kat seminte a'sok ra la togia saŋio' ne 'äe pa saŋio. Iris täla far'äk se 'äea la hat ma säen ta puk aier'akiget (consent form). 'Ou kaŋunhoag ta ma kaŋinaga la pō la noh karau ma 'äea 'e avat ne 'äe kat seminte sur ra la a'sokoa colonoscopy.

la tē pumuet la 'äe la far'äk se 'ou ut garueag ta ne 'äe kal garue ra 'e tör ne terān ta'ag la pō la 'äe la a'u'uā 'e vaŋiaŋ ne colonoscopy.

la kat lelei ra la 'äe la ül motokā ne la' se garue nōnō ka 'äe la teak 'e vaŋit ne la a'mosea 'äea.

Ka ma 'on pefā' ne ökök pō la sokom 'e rēko colonoscopy?

Garue te'is colonoscopy ti' ke av la' lelei ka kat 'es noanoa ne ökök ra. Ka, fakma se kaŋinag garue ne a'sok la a'lelei foro fak se sere, noanoa ne okoki kop ma la sok 'e av 'e 'on rerege. 'On mamaŋ ne ta pefā'it kop ma la soko, fak se ra'ogat 'e laloag finäe ta 'e av ne la 'ut'akia punā'i, mea'mea' pāu. Nōnō ka tē te'is la soko, 'äe kop ma ke la sur hoi'äk la a'sok ta garuet la ao potoa.

Ka gou ke la tög ta tēet la a'sokoa colonoscopy, sākior tē hoi'āk ne vai ne 'af'afa?

Garue te'is colonoscopy, ma sākior tē hoi'āk ne kop la a'sok, ma vai ne 'af'af ne kop la a'es'ao'āk se garue ta, kat a'noa tög ra kepoi ka 'amnāk 'atakoa 'i la a'sok 'e laloag maj ofraū fak matanitū ne mou se mǎūr fak foro ma nōnō ka 'äe vǎ'ön'āk fak foh la pō 'e tēkǎe 'i ka kat a'noa tög ra.

Ka tapen se' nōnō ka gou kal pō ra se tēranit ne faj la a'sokoa garue ta?

Figalelei ma he' mijim se 'āmisa nōnō ka 'äe kal pō ra se 'ou colonoscopy. A'es'ao'āk 'e nampā ne telefonot ne nāaf 'e 'ou pukut ne a'fūmou'ākia avat ne faj la a'sokoa garue ta.

Ka tapen se' nōnō ka la hö'ākim ne gou pō 'e kǎnsa ne finǎe?

Nōnō ka 'äe pō 'e kǎnsa ne finǎe, iris tāla nā 'äe la kel'āk se ta tǎkut ne pot ka majāu se ao pot ne kǎnsa (specialist). Salat ne a'mou a'es'ao'āk la ao potoa ma a'lelela kǎnsa ta sere (surgery). 'Äe kop ma ke la a'sok tape' ma 'e garue te'is chemotherapy ne

Ka tapen 'on lelei ma 'es'ao ne sal ne la ao potoa kǎnsa ne finǎe?

Se famör ne pō 'e kǎnsa ne finǎe ka pō ma rǎe mij 'af'af ta 'e avat ne kat seminte fup hǎhǎiǎ ra ne forǎs ra, sal ne la a'es'ao'āk la ao potoa 'af'af ta la a'leleia la 'es'ao se'. Nōnō ka kǎnsa ta la rǎe fep, 'e avat ne 'af'af ta fup ma forǎs a'fuamamaū e, iǎ la noanoa se' la ao potoa.

La pō roggrog hoi'āk

- Sākior se **timetobowelscreen.nz**
- He' se 'āmisa, ka kat tōg ra, 'e nampā ne telefon te'is **0800 924 432**, Mānrē se Rān Lima 8am – 6pm
- Fā' ma nāam ta 'imel het se **info@bowelscreening.health.nz**

La pō roggrog hoi'āk 'e rēko famör ne va'ön'āk la pō 'e hāiasoag fak māmūr fak foro 'e maj fak matanitū 'e hanue te'is, sākior se website ne mou se Health New Zealand | Te Whatu Ora ne he' se nampā ne telefon te'is **0800 924 432**.

Kāinag Fāeag Hoi'āk ma Sal ne Hāivāeag Rogrogo

Puk te'is pō la hat ma sākior 'e kāinag sal hāivāeag roggrog hoi'āk la a'vavhina e 'ou la 'inea ne roggrog 'i ka hāivāeag tape' ma 'e kāinag fāeag 'i:

Te Reo Māori, Te Reo Māori Kuki Airani, Fāeag Sa'moa ta, Fāeag Fit ta, Fāeag Rotuam ta, Fāeag Kilpāt ta, Fāeag Toag ta, Fāeag Tuvalu, Fāeag Niue ta, Fāeag Tōkrāu ta, Fāeag Jāen fo'ou ta, Fāeag Jāen fak tēmamfue ta, Fāeag Korea ta, Fāeag 'Intiā ta, Fāeag Punjabi, Fāeag Tagalog, Fāeag 'Arapea ta ma Fāeag Burmese ta.

Sik māj QR code te'is ne sākior se **timetobowelscreen.nz**

